

In dit deel worden de dorpen in kaart gebracht waarvan geen gegevens omtrent de bewoners van voor 1600 bewaard zijn gebleven of bekend zijn. Het betreft dan voornamelijk het gebied zuidwest Drenthe en dan die nederzettingen die niet voorkomen in het zogenaamde schuldmoddenregister en in het bisschoppelijk belastingregister van omstreeks 1450, maar die omstreeks 1410, bij de erkenning en vastlegging van het Drentse Landrecht door bisschop Frederik van Blankenheim, (vermoedelijk) wel bestonden.

De dorpen zijn afgebeeld met de gebouwen en voornaamste begrenzingen zoals die op de kadastrale kaarten van 1832 voorkomen. Gebouwen in het veld, die naar alle waarschijnlijkheid in 1600 nog niet aanwezig waren zijn weggelaten. Als achtergrond de huidige situatie op de actuele hoogtekaart, zodat de ligging van de oude gebouwen goed is te plaatsen.

Van alle gebouwen is de eigenaar in 1832 vermeld en in een apart staatje de belastingplichtigen in 1612 volgens het register van bezaaide landen.

De kop van Overijssel is toegevoegd omdat een deel ervan heel vroeger behoorde tot het Landschap Drenthe.

Het kerspel Steenwijk maakte tot 1406 deel uit van het dingspel Diever. Het was bisschop Frederik van Blankenheim die omstreeks 1495 een overeenkomst met het Landsbestuur van Drenthe aan ging om de langdurige strijd om herstel van de oude rechten van de Drenten te beëindigen. Hij inventariseerde alle oude rechten, ook die in Salland en Twenthe en een gevolg was een herstelde of vernieuwde indeling van boermarken, waarbij rekening werd gehouden met de ontstane situatie als gevolg van de uitgifte van leengoederen door de bisschoppen van Utrecht in voorgaande eeuwen. Na 1406 maakte het kerspel Steenwijk deel uit van Salland en was het Sallandse Landrecht hier van toepassing

De kaartjes in alle delen zijn gemaakt met behulp van een GIS programma en opgenomen in een Microsoft Publisher bestand en daarna geconverteerd naar een pdf-bestand. Wanneer u belangstelling hebt voor een bepaalde kaart, dan kunt u die gratis verkrijgen door een email te sturen naar info@dorpshistorie.nl.

Wanneer u een aangepaste kaart van een bepaald gebied wilt hebben dan kan dat ook. Vermeld dan wel in uw mail wat u graag afgebeeld wilt hebben.

Alle tekst van mijn hand en de door mij vervaardigde kaarten die in de publicaties op deze website voorkomen mag u vrij gebruiken voor herpublicatie, mits u de bron vermeld:

<https://www.dorpshistorie.nl> (Anne Post).

De gemeente Zuidwolde op de kadastrale kaarten van 1832.

<https://hisgis.nl/projecten/drenthe/>

Via de link hierboven kunt u de gegevens vinden van alle percelen zoals die na meting op de kaarten staan aangegeven en ook de namen van de eigenaren met de grootte van de percelen zoals die in de openbare registers staan vermeld in 1832.

Hiernaast ziet u een detail van de verzamelkaart van de gemeente Zuidwolde, waarop de indeling in secties en bladen is aangegeven. Ook de voornaamste wegen en wateren zijn, met een beperkte nauwkeurigheid op de kaart ingetekend.

Verder de namen van de afzonderlijke dorpen en andere benamingen. Met rode vierkantjes zijn de gebouwen aangegeven, weer met een beperkte nauwkeurigheid. De naam Zuidwolde vinden we niet op deze kaart. Het dorp staat als Kerkenbos vermeld.

Voor een betere vergelijking met de huidige toestand zijn van alle dorpen in deze gemeente de belangrijkste gebouwen, wegen, wateren en perceelgrenzen van 1832 gedigitaliseerd en per dorp afgebeeld op afzonderlijke kaarten.

Deze vindt u op de volgende pagina's.

Als achtergrond van die kaarten de actuele hoogtekkaart. Blauw gekleurd zijn de laagst gelegen gebieden en bruin de hoogst gelegen. Duidelijk komt naar voren dat de eerste bewoners hebben gekozen voor een woonplek op het droge, aan de randen van de zandopduikingen in dit toen grotendeels nog woest gelegen gebied van veen en heidegronden.

De situatie van 1832 is wat de gebouwen betreft met een rode kleur aangegeven en de overige grenzen met een zwarte lijn.

De kadastrale situatie van het jaar 2016 is afgebeeld met grijze lijnen.

Helaas zijn van dit gebied geen oude belastingregisters van voor 1612 bekend.

Eigenaren 1832 van boven naar beneden en links van de weg:

Wed. Evert Hendriks Boer
Erven Hendrik Manting
Pastorie

Jan Jans Steenberg
Harm Geugies ten Oever

Jacob Lefferts Mulder (achter kerk)
De kerk
Frederik Lucas Steenberg (burgemeester)
Idem

Albert Willem Zantingh
Wed Wolter Geerts Brand
Wed Gerrit Snijder
Wed Harm Berends Bakker
Leffert Karst Drogst en c.s.
Harm Spekman, schoenmaker aan zijweg
Wed Jan Alberts Wever

Wed Gerrit Snijder
Harm Geugies ten Oever
Erven Evert Jans Snijder
Arend Geerts Mulder (molen)
Arend Geerts Mulder + schuren/boerderijen
Jan Jans Steenberg (woning)
Albert Jans Steenberg (woning)
Roelof Bartelds
Hendrikus Jans Ringeling
Harm Geugies ten Oever
Jan Brouwer

Roelof Rutgers Wemmenhoeve
Leffert Hendriks Slagter

Zuidwolde 1832

Rechts van de weg:
Wessel Lucas Veeningen en cons.
Berend Eleveld

Jacob Lefferts Mulder
Arend Harms Snijder
Albert Jans Steenberg
Frederik Lucas Steenberg

Jan Lucas Steenberg (woning)

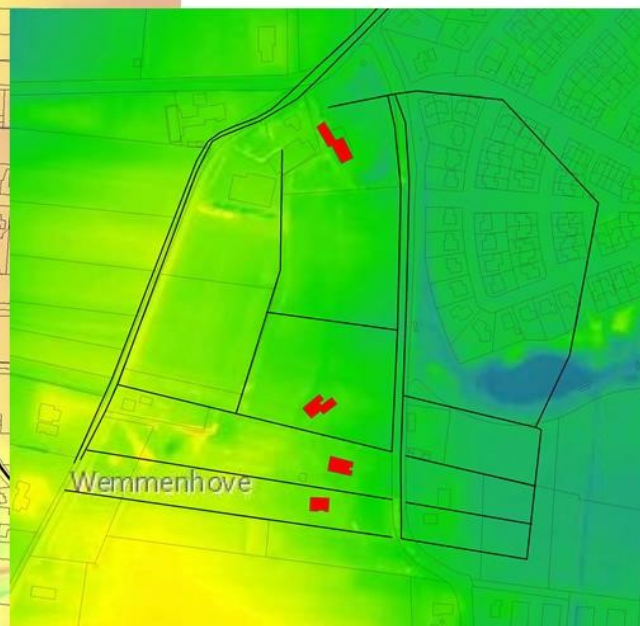
Wed. Harm Berends Bakker
Idem (woning)

Lucas Hendriks Gruppen

Aan zandweg over de es:

Albert Willems Zantingh
Jan Hendriks Zantingh
Jan Lucas Steenberg
Erven Hendrik Alberts Zantingh
Idem (woning)

Erven Harm Willems Wolting
Rutger Jans Woltinge
Idem (schuur)

Wemmenhove 1832

(Aan de weg naar Drogst voorbij de molen)

Roelof Rutgers Wemmenhoeve

Jan Alberts Wemmenhoeven
Berend Hendriks Gruppen
Jan Jans en Hendrik Drogst

In het register van bezaaide landen van 1612 worden 19 namen vermeld van belastingplichtigen die niet kunnen worden herleid tot het overige gebied van de gemeente en dus een bedrijf moeten hebben gehad in de streek Kerkenbos tot en met Schottershuizen. Omdat de lijst is opgemaakt in de volgorde van de looproute van de belastinggaarder en dit deel eindigt bij de molen, kan worden aangenomen dat Schottershuizen in 1612 nog niet in cultuur was genomen.

De vermelde namen zijn:

Geerdit Wolters 3 mud
Engbert ten Tye 8 mud en 1 schepel
Hendrik Bartels 6 mud en 1 schepel
Arent ten Tye 8 mud en 1 schepel
Hendrik Albers 3 mud en 1 schepel
Roelof Albers 1 mud en 2 schepel
Harmen Schoemaker 1 mud
Albert Bartels 4 mud en 2 schepel
Peeter Santinge 2 mud
Egbert Santinge 11 mud en 2 schepel
Albert Santinge 6 mud en 2 schepel
Jan Santinge 14 mud en 2 schepel
Frerich Woltinge 12 mud
Hendrick Janssen 6 mud
Jan ten Hoeve 3 mud en 2 schepel
De Mulder, 6 mud
Albert Harmens 3 mud en 2 schepel
De looproute ging van Zuidwolde naar de Linde verder en het kan zijn dat Albert Harmens een bedrijf had tussen Zuidwolde en Linde.
Als laatsten op de lijst staan:
Lambert Wemmenhoeve 5 mud en 1 schepel (zie volgende pagina)
Albert Arenss, pauper

Zuidwolde vervolg

Zuidwolde komt op 97 mud en 18 schepel = 101 mud en 2 schepel. Afgerond komen deze overeen met het aantal van 6 à 7 oorspronkelijke erven in 1410.

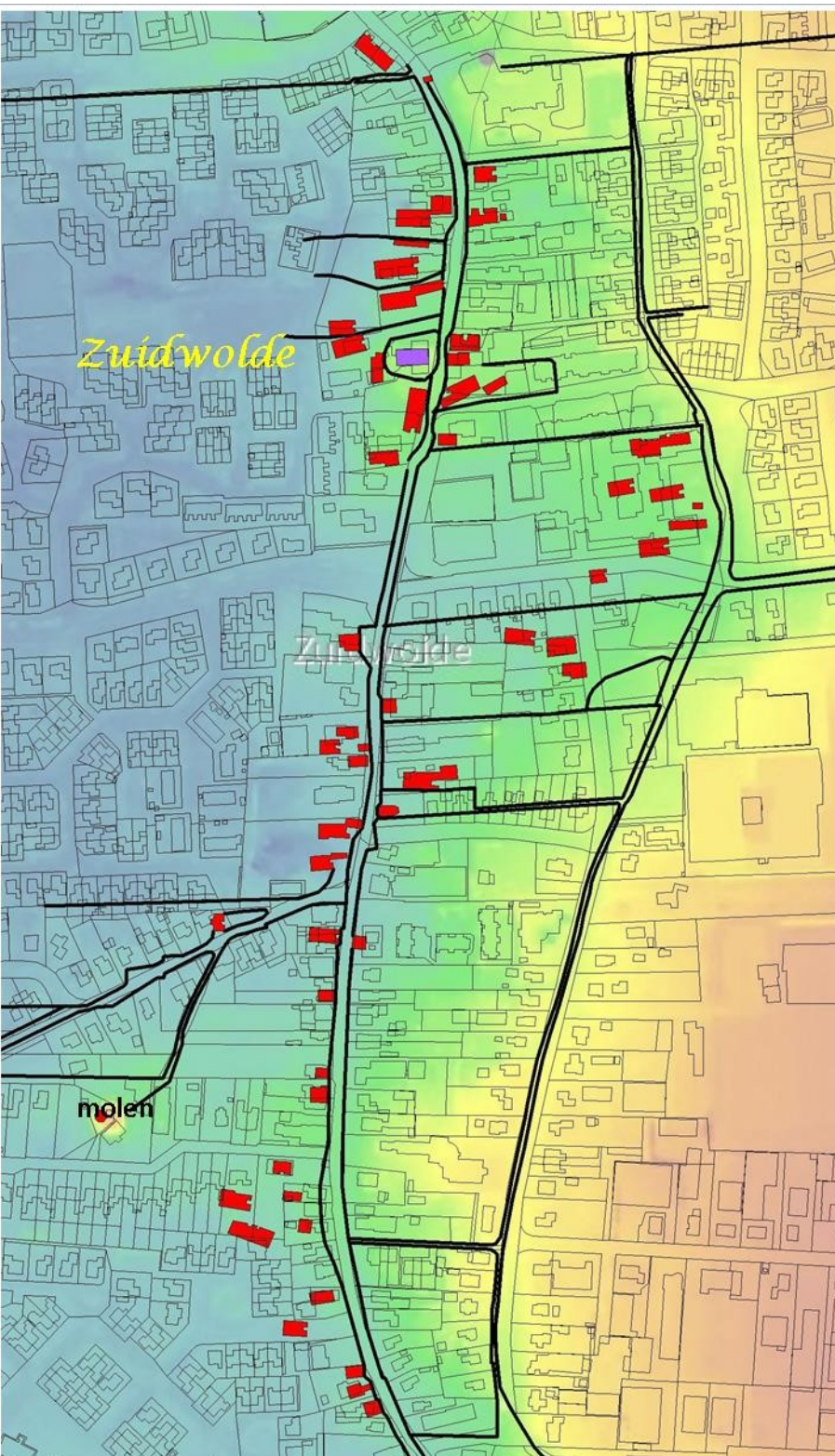
Anders dan ten Arlo en Steenberghe wekt de topografie van Zuidwolde niet de indruk een oorspronkelijke Saksische nederzetting te zijn.

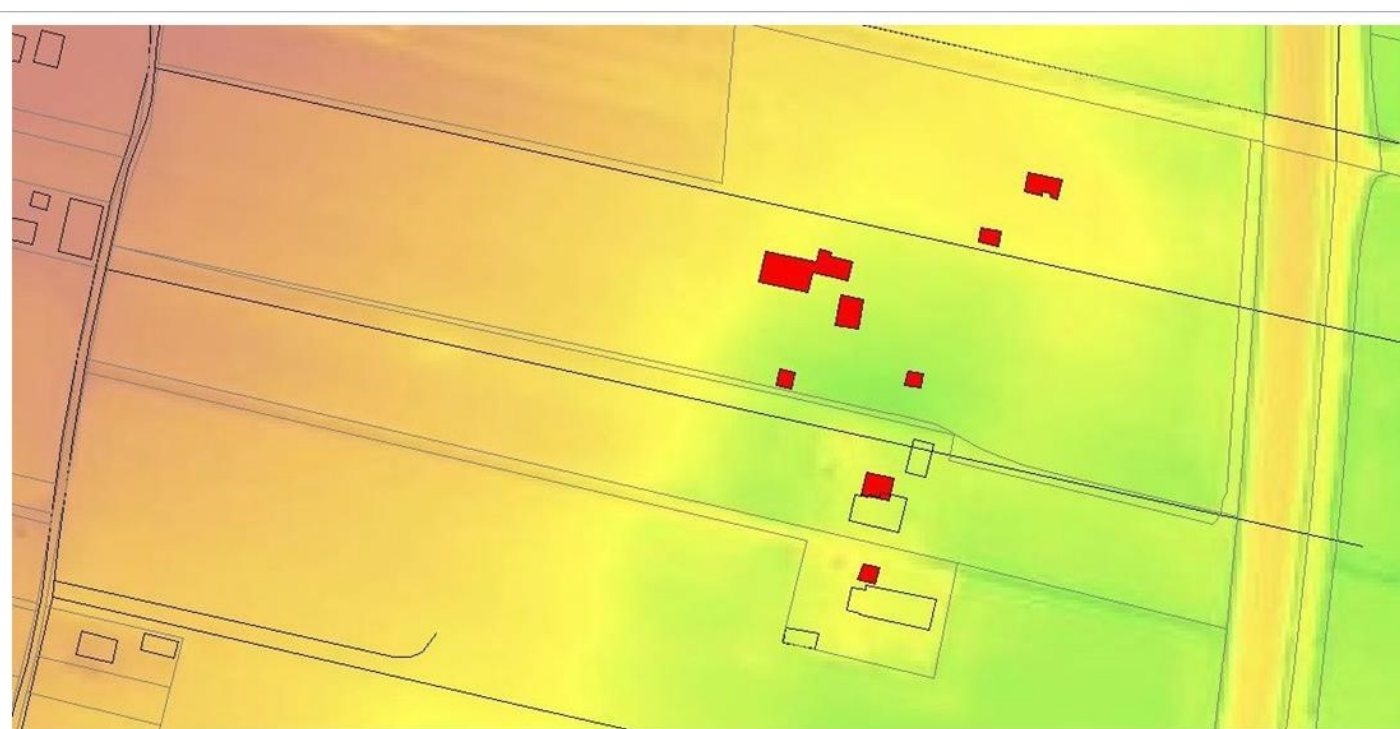
Voor de komst van de Franken zullen hier geen erven aanwezig zijn geweest.

Na de bouw van de kerk zullen dienstmannen van de kerk en het bestuur hier hoeves hebben neergezet om te voorzien in hun levensonderhoud.

De bezitters van de erven in Steenberghe waren kennelijk machtiger dan de overige en hebben in de loop der eeuwen de belangrijkste posities in bestuur en kerk ingenomen.

De weg van Ommen naar Ruinen via Zuidwolde was in de middeleeuwen de enige weg om van Salland naar het zuidwesten van Drenthe te komen. Een redelijk veilige weg voor dienstmannen van de bisschop van Utrecht, maar geen gemakkelijke weg.

Schottershuizen

Aan het pad (links, van boven naar beneden)

Geert Reinders

Lucas Jans Batterink

Hendrik Hendriks Prins

Albert Reinders

De erven Jan Eulen (links van het pad)

Evert Jans Nolde c.s.

Hendrik Jans Eulen

Er achter:

Wolter Hendriks Kleis

Leffert Hendriks Linde

Ten zuiden dwarsweg:

Harm Geerts Mulder

Frens Jans Schalen

Hendrik Lefferts Linde

Weduwe Albert Arends Nolde (schuine boerderij)

Koert Willems Zomer

Wessel Jans Nolde

Berend Pieter Pols

Schottershuizen in het veld: (boven)

Eigenaren 1832 van boven naar beneden

Harm Geugies ten Oever

Arend Geerts Mulder

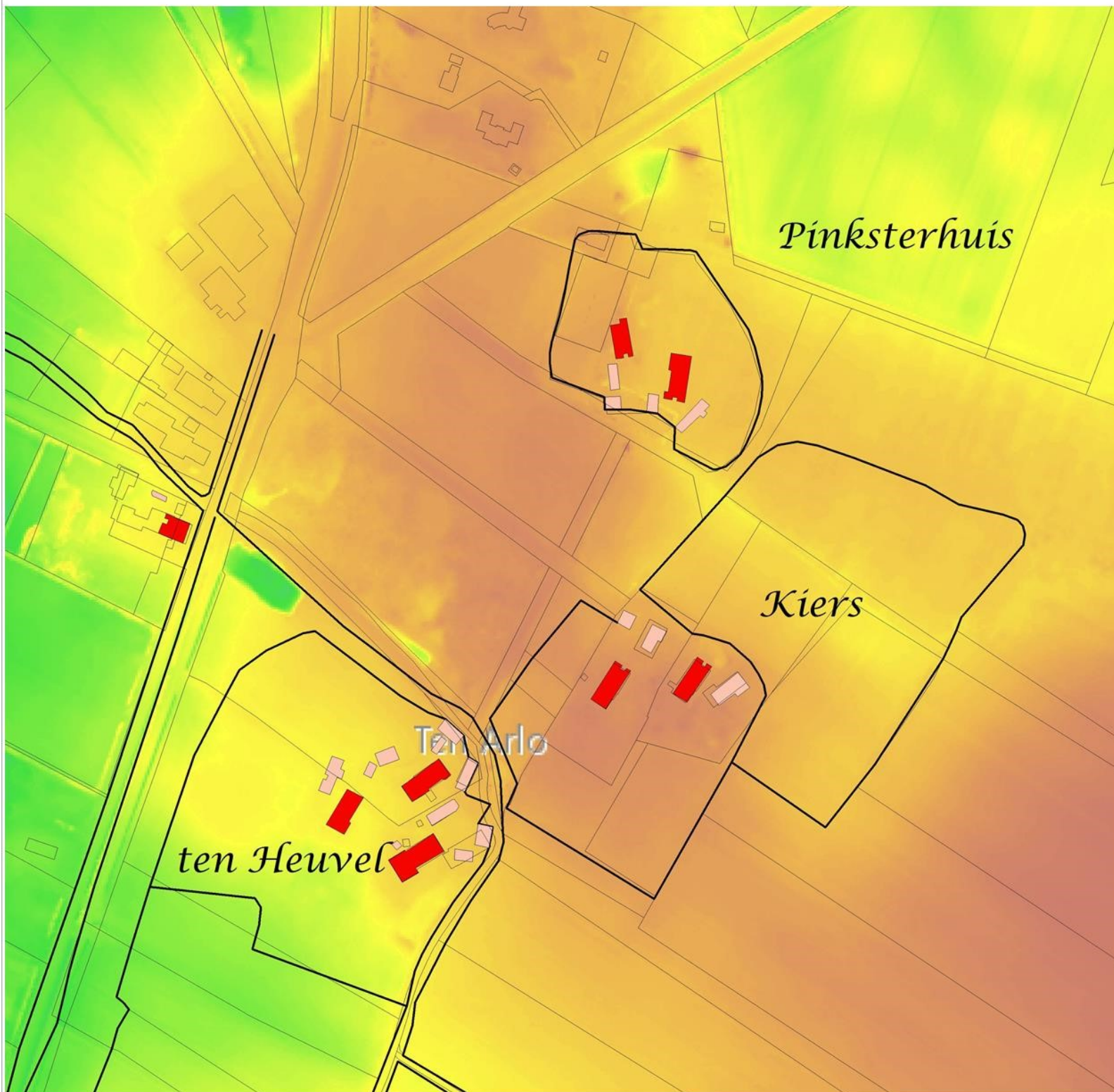
Weduwe Geert Jans Grissen

Wolter Harms Drog

Diaconie

Jans Wijers

Hendrik Harms Bazuin

Ten Arlo 1832.

Drie groepjes boerderijen en een aparte boerderij op de hoek van de weg naar Echten.

De boerderijen met de naam Pinksterhuis waren in 1832 eigendom van Willem Willems Pinksterhuis. Deze had ook de boerderij op de hoek van de weg naar Echten op naam.

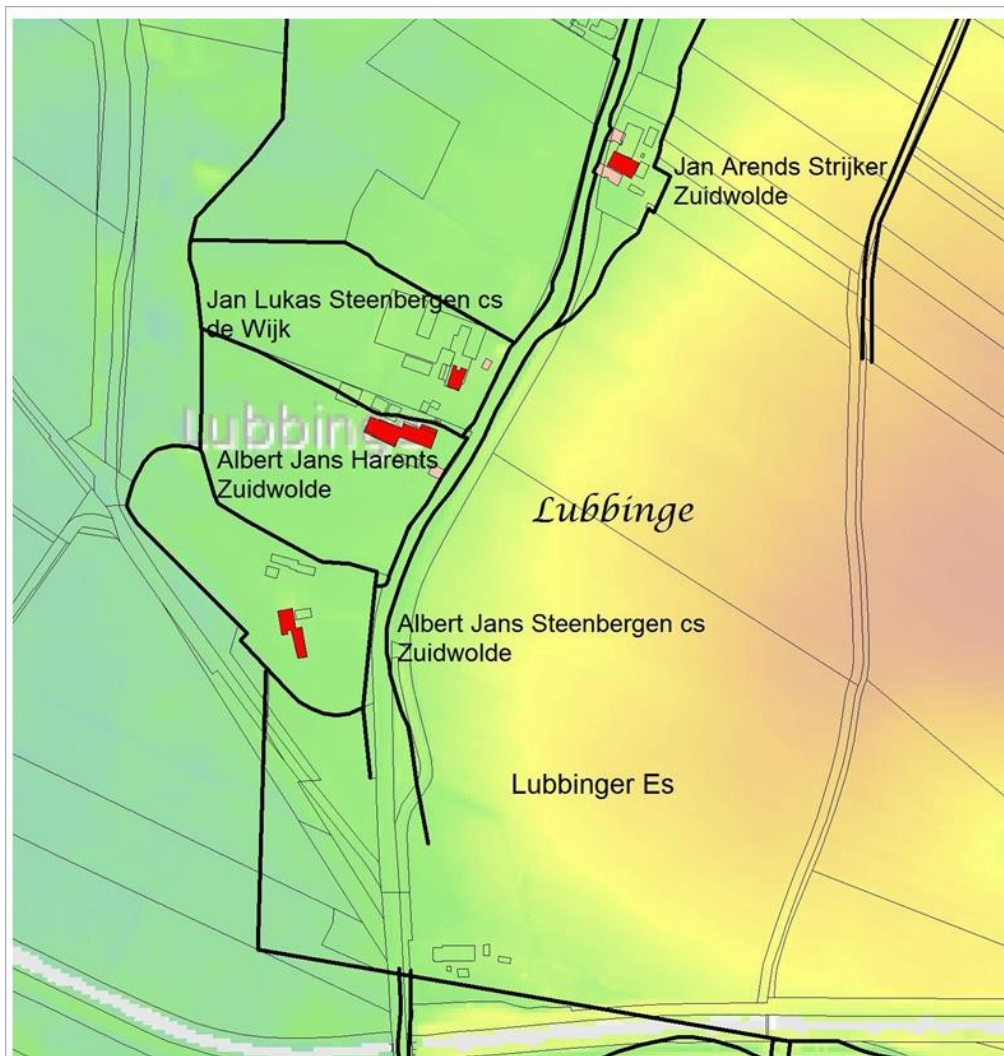
De boerderijen met de naam Kiers waren eigendom van Berend Eleveld, de oostelijke boerderij volledig eigendom en de westelijke met mede-eigenaren familieleden.

De boerderijen met de naam ten Heuvel waren eigendom van drie verschillende families.

De middelste, meest noordelijke was van Jan Pol Tissingh, de westelijke van Jan Lucas Steenberg en de meest zuidelijke was van Berend Eleveld, die ook de boerderijen Kiers op naam had staan.

In het register van bezaaide landen 1612 staan vermeld: Jan Pinstermans en Coep Pinstermans, beiden met 11 mud, Hendrick Keers met 18 mud en 2 schepel en Harmen ten Hoevell en Albert ten Hoevell beiden met 18 mud en 1 schepel. In 1612 stonden hier dus 5 boerderijen. Oorspronkelijk zullen hier 3 boerderijen hebben gestaan, waarvan de meest noordelijke vermoedelijk het erf is wat in 820 door een zekere Theodgrim is geschonken aan het klooster Werden.

Dit gebied, zal evenals Salland, al voor het jaar 800 door de Franken in bezit zijn genomen. Als hier al één of meerdere Saksische erven aanwezig waren, dan zullen de bezitters tot horigen van de Roomse keizer zijn verklaard. Een dienaar van de keizer, later van de bisschop van Utrecht, zal hier als leenman de macht hebben uitgevoerd. Het erf ten Heuvel zal het hofgoed zijn geweest van waar uit de macht werd uitgevoerd en de belasting werd geïnd.

(buurtschap Lubbinge)

de Schulte 12 mud, Roelof Willems 27 mud en 1 schepel, Albert Cornelis 16 mud, Geerdts Steenbargen 23 mud, Frerich Steenbargen 13 mud, Jan Dunninge 7 mud en 1 schepel en Roelof Dunninge 12 mud. Totaal 122 mud en 6 schepel. Uitgaande van 16 mud = vol erf, kunnen hier oorspronkelijk 8 gewaardeelde volle erven hebben gestaan omstreeks 1410 toen het Drentse Landrecht is erkend door de Bisschop van Utrecht en de boermarken met hun begrenzingen ook (opnieuw) zullen zijn vastgelegd. Lubbinge ligt binnen de marke van ten Arlo, maar is hier samen met Steenbergen op één pagina geplaatst omdat de eigenaren van de panden in 1832 praktisch dezelfde personen zijn.

Steenbergen.

De eigenaren van de boerderijen met schuren en erf in 1832 staan in de percelen vermeld. De dubbele woning was voor de helft van Geugje Egberts ten Kate en voor de andere helft van de Wed Gerrit Brands.

Frederik Jans ter Haar en cs waren eigenaar van de boerderij/schuur die direct aan de noordzijde van het pad over de es ligt.

In het register van bezaaide landen uit 1612 komen de volgende namen voor die gelokaliseerd kunnen worden in Lubbinge en Steenbergen, volgens de originele volgorde van het register, dus volgens de looproute van de belastinggaarder. Die liep van noord naar zuid, beginnend in ten Arlo. Hendrik Lubbinge 1 schepel, Derk Lubbinge, 12 mud en 3 schepel,.

Linde

Eigenaren 1832 links van de weg:

Weduwe Jan Lefferts Linde en zoon

Weduwe Jan Hendriks Linde

Rechts van de weg van boven naar beneden:

Weduwe Jan Lefferts Linde en zoon

Jan Everts Linde

Koert Koerts Linde

De kinderen van Hendrik Harms Bos.

Belastingplichtigen 1612 in het register van
bezaaide landen: (volgorde looproute belas-
tinggaarder)

Coendert ter Linden 12 mud

Jan Jans ter Linde 11 mud

Lambert ter Linden 15 mud

Jan Hendricx ter Linden 2 mud

Oorspronkelijk zullen hier drie boerderijen
hebben gestaan, met de weg er tussen.

Eigenaren 1832, van boven naar beneden:

Weduwe Albert Arends Nolde

Jan Wessels Nolde

Jan Wessels Nolde

De kinderen van Leffert Albers c.s.

Hilbert Hendriks Steenbergen.

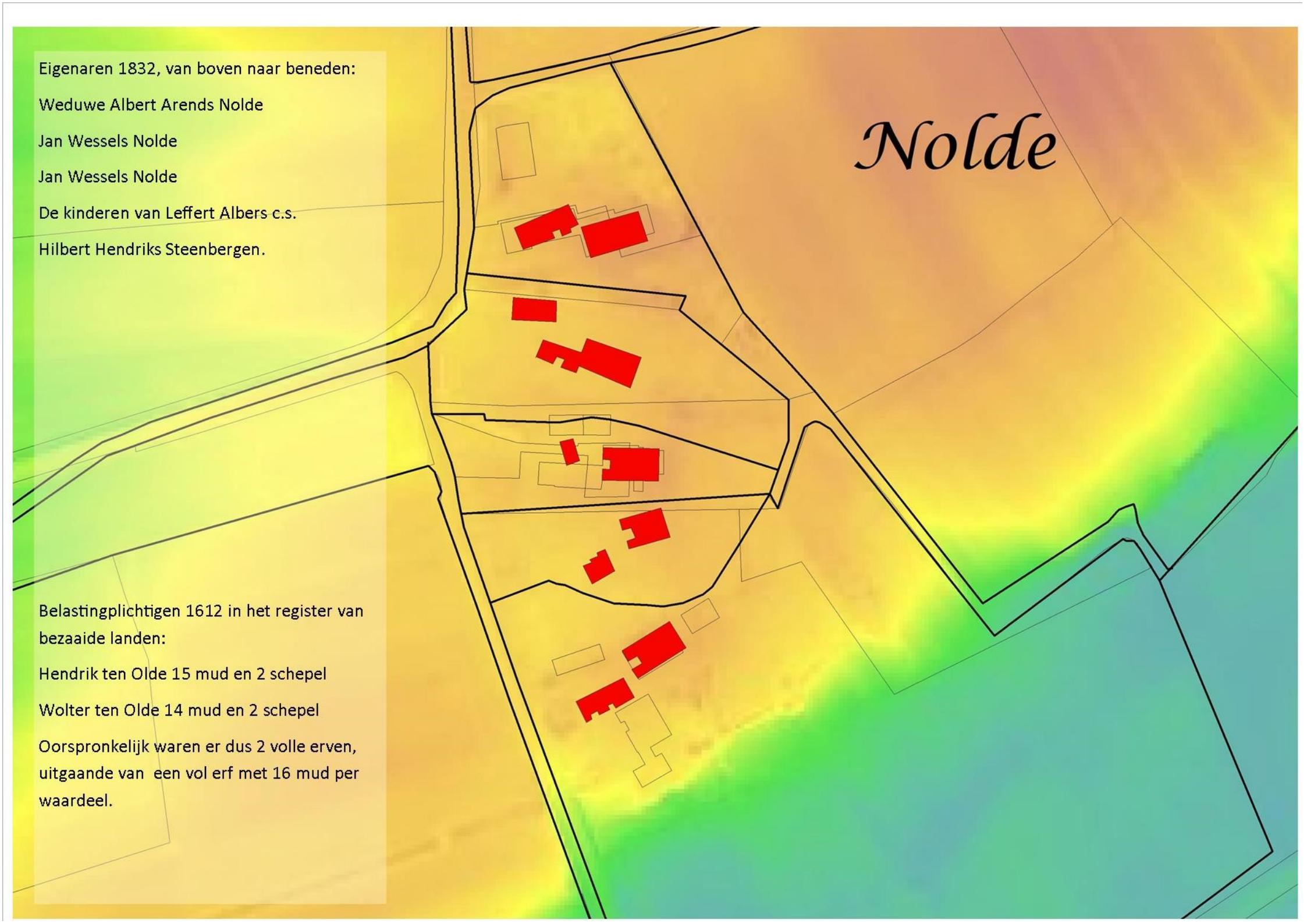
Nolde

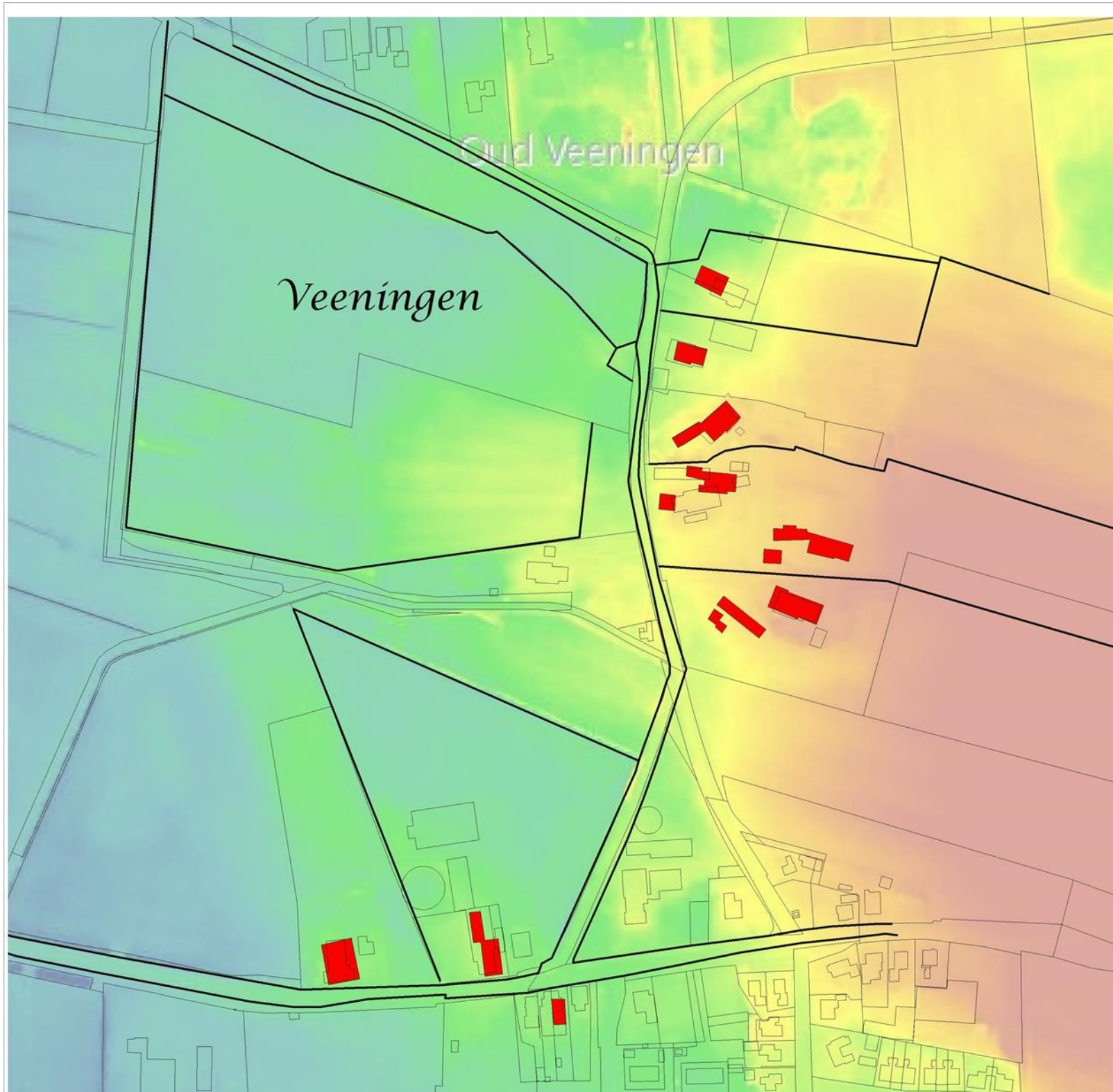
Belastingplichtigen 1612 in het register van
bezaaide landen:

Hendrik ten Olde 15 mud en 2 schepel

Wolter ten Olde 14 mud en 2 schepel

Oorspronkelijk waren er dus 2 volle erven,
uitgaande van een vol erf met 16 mud per
waardeel.

Eigenaren 1832: van boven naar beneden:

Roelof Jans Veeningen

Frederik Lucas Veeningen

De erven Willem Willems Veeningen

De erven Arend Koops Schoonvelde

Warner Jans Buiten

Wessel Lucas Veeningen

Wessel Lucas Veeningen (bij kruispunt)

Barteld Wolters Dijkman (linksonder)

Belastingplichtigen 1612 register van be-
zaaide landen: (de 4 oudste boerderijen in
het midden)

Jacob Feeninge 20 mud

Roelof Feeninge 8 mud

Harmen Feeninge 2 mud

Wicher Feeninge 10 mud

Eigenaren 1832: van links naar
rechts:

Berend Eleveld

Hendrik Harms Bazuin

Hendrik Harms Bazuin

Jan Alberts Bazuin.

Belastingplichtigen 1612 in het regis-
ter van bezaaide landen:

Jan Nijenhuis 10 mud en 2 schepel

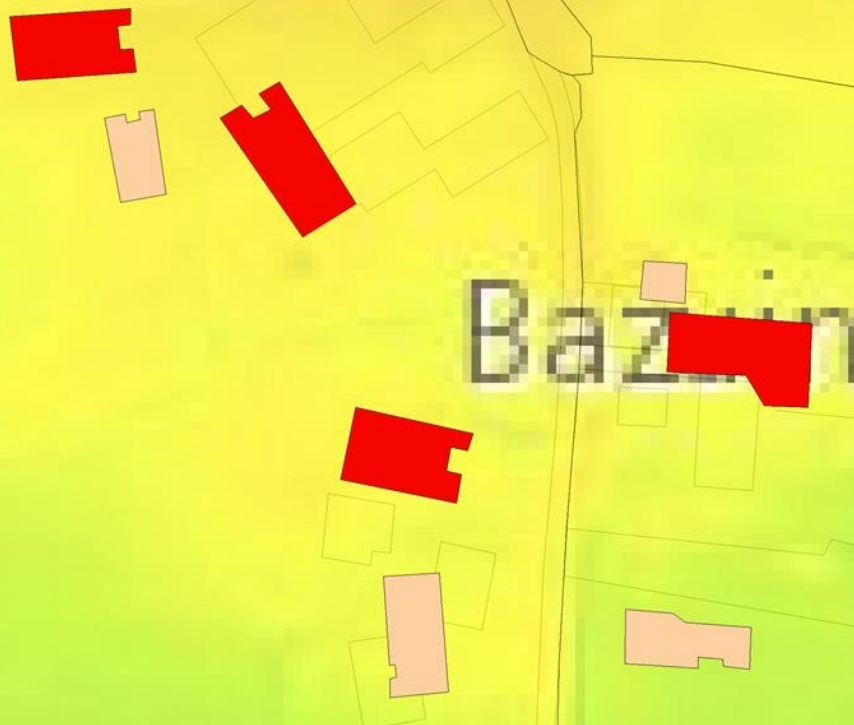
Jan Karst Bazuin 9 mud en 2 schepel

Harmen Bazuin 6 mud en 2 schepel

Wolter Bazuin. 3 mud

Bazuin

Bazuin

Eigenaren 1832, van boven naar beneden:

Harm Hendriks Goor

Weduwe Roelof Jans

Harm Klaas Koekoek

Wolter Harms Drog

Margien Lefferts Drog en consorten

Jan Jans en Hendrik Drog

Weduwe Willem Roelofs Drog en kinderen

Leffert Karst Drog

Geugien en de weduwe Warner ten Oever

Roelof Geerts Westenbrink

Jan Jans en Hendrik Drog (onderste schuur)

Belastingplichtigen 1612 register van bezaaide
landen; (volgorde looproute belastinggaarder)

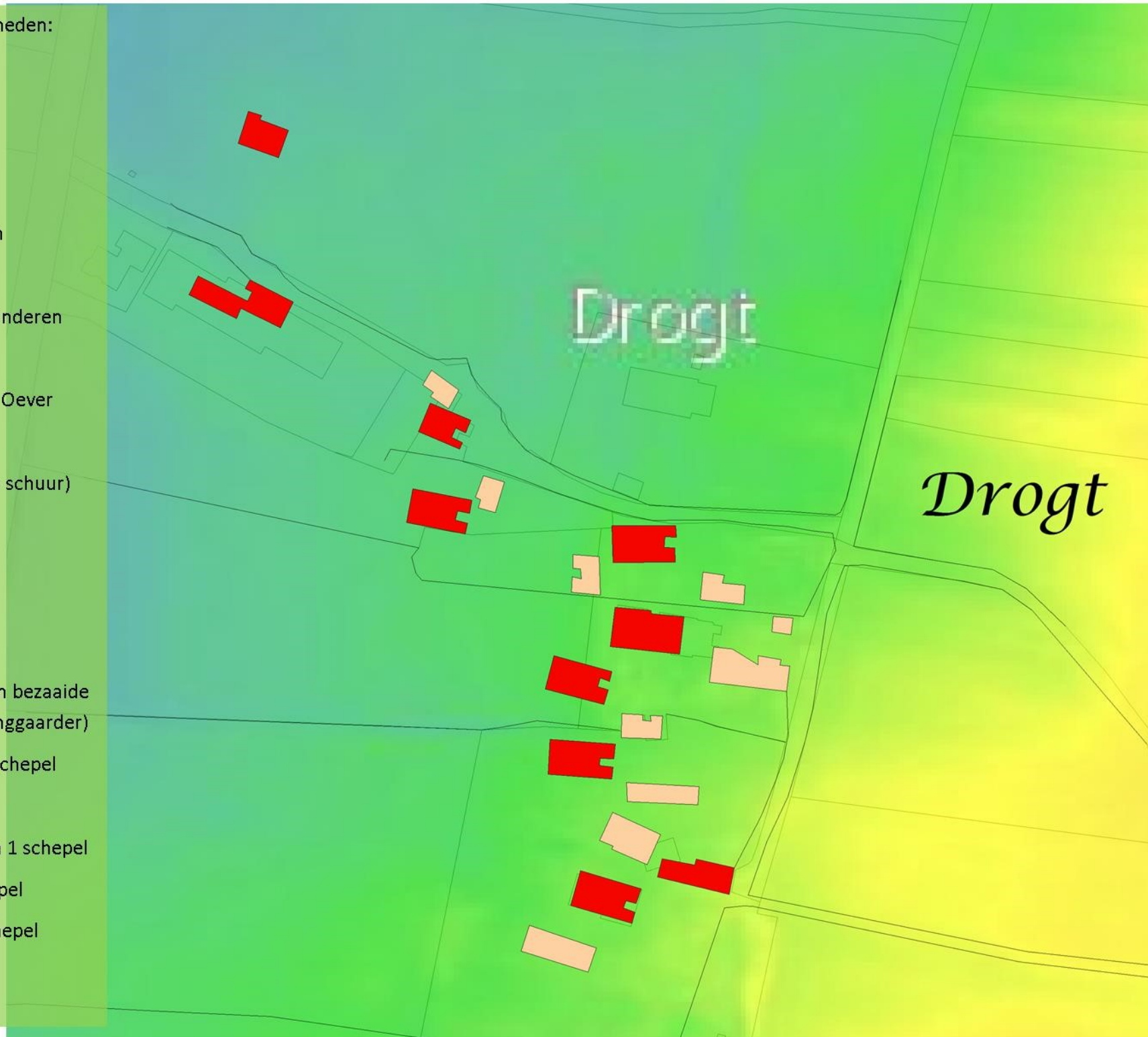
Lambert in den Drucht 6 mud en 2 schepel

Jan Alberts in den Drucht 3 mud

Jan Wlchers in den Drucht 7 mud en 1 schepel

Albert Jan Wichers 9 mud en 2 schepel

Karst in den Drucht 10 mud en 1 schepel

de Wijk en Dickninge 1832

Hoogeveense Vaart

Namen van belastingplichtigen vinden we voor het eerst in het register van bezaaide landen van 1612.

Vermeld staan: register Dickninge
In volgorde van de looproute van de belastinggaarder;

Roelof Jans met 26 mud

Hilbert Evers met 23 mud

Tymen te Linde met 1 mud en 3 schepel

Assye met 3 mud en 1 schepel

Hermen Stevens met 1 schepel en 3 spint.

Na de komst van het klooster in 1325 heeft door de vestiging van diverse handwerkers en zakenlieden het dorp zich ontwikkeld tussen de kern van de oudste bewoners en het klooster.

de Wijk

de Reest

Dickninge

Oorspronkelijk een klooster dat in 1325 van uit Ruinen naar hier is verplaatst.

Vermoedelijk is dit het gebied aan de Reest waar de Bisschop van Utrecht in 1176 een 5-tal boerderijen schonk aan het klooster te Ruinen